

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	E.J.L. van der Waard	Datum	14 februari 2024
Doorkiesnummer	030 286 4760	Kenmerk	12025052/20240123/EW
E-mail	e.van.der.waard@utrecht.nl	Onderwerp	Ontwerp-verkeersbesluit nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Milieu en Emissieloos Vervoer

Geachte leden van de raad,

Graag informeren wij u over [het ontwerp-verkeersbesluit](#) tot het instellen van een nul-emissiezone voor stadslogistiek (voorheen aangeduid als zero-emissiezone), dat wij hebben vrijgegeven voor inspraak. Met het vrijgeven voor inspraak bieden we belanghebbenden de mogelijkheid te reageren op het ontwerp-verkeersbesluit en input te geven voor het ontheffingenbeleid. Door deze uitgebreide procedure te doorlopen, kunnen we een zorgvuldig en goed afgewogen definitief verkeersbesluit nemen. Na afloop van de inspraakperiode stellen we een Nota van Antwoord op en nemen we het definitieve verkeersbesluit. Ook stellen we dan het ontheffingenbeleid vast.

In december 2020 heeft uw raad het luchtkwaliteitsbeleid en -uitvoeringsprogramma 'Utrecht kiest voor gezonde lucht' vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma zijn (kosten)effectieve bron- en volumemaatregelen opgenomen die zorgen voor een verbetering van de luchtkwaliteit, en daarmee de gezondheid, van inwoners, ondernemers en bezoekers van Utrecht. Bij de vaststelling van het beleid en uitvoeringsprogramma is besloten een nul-emissiezone in te voeren voor vrachtwagens en bedrijfsauto's (bestelauto's), vanaf 2025, in het huidige milieuzonegebied. De milieuzone voor personenauto's blijft bestaan en wordt per 1 januari 2025 aangescherpt, hiervoor is separaat een verkeersbesluit nodig.

Voorafgaand aan uw raadsbesluit is in 2014 de Green Deal Zero Emission Stadslogistiek (ZES) gesloten tussen verschillende gemeenten (waaronder Utrecht), vertegenwoordigers van bedrijfsleven en belangenorganisaties en de Rijksoverheid, met als doel dat vanaf 2025 de stadskernen van de bij de Green Deal aangesloten gemeenten in Nederland emissievrij worden beleverd. Ook is in het Klimaatakkoord van 28 juni 2019 afgesproken om vanaf 2025 nul-emissiezones in te voeren voor goederenvervoer in de 30–40 grootste gemeenten.

Bebording en handhaving

In 2024 wordt in het RVV 1990 voor de nul-emissiezone een nieuw verkeersbord en onderborden vastgesteld. In het definitieve verkeersbesluit verwijzen wij naar de nieuwe bebording.

Op 1 à 2 km rondom de nul-emissiezone komen vooraankondigingsborden voor de zone te staan. Hierop zijn de toegangseisen ook aangegeven. Er komen waarschuwborden op plekken waar automobilisten nog voor een andere route kunnen kiezen voordat ze de nul-emissiezone inrijden.

Datum 14 februari 2024
Ons kenmerk 12025052/20240123/EW

Net als bij de milieuzones wordt de nul-emissiezone gehandhaafd door het verwerken van kentekengegevens van voertuigen op of aan de weg met behulp van Automatic Number Plate Recognition (ANPR) camera's.

Overgangsregeling, ontheffingen en vrijstellingen

In de [Uitvoeringsagenda Stadslogistiek](#) is afgesproken dat wordt gewerkt aan een zo uniform mogelijk landelijk ontheffingssysteem. Om dit te bewerkstelligen wordt een Centraal Loket in het leven geroepen. Daarnaast wordt het ontheffingenbeleid voor alle gemeenten geharmoniseerd. Het Centraal Loket gaat namens de colleges van de deelnemende gemeentes geharmoniseerde ontheffingsaanvragen afhandelen. Om uniformiteit tussen deelnemende gemeenten te waarborgen is de Intentieverklaring Centraal Ontheffingenloket opgesteld, die door ons op 26 oktober 2023 is ondertekend. In de bijlage bij deze brief wordt een overzicht gegeven van de overgangsregeling en landelijk geldende ontheffingen en vrijstellingen.

Gemeenten hebben de mogelijkheid om, naast het geharmoniseerde ontheffingenbeleid, lokale ontheffingen vast te stellen. We zijn voornemens om, indien nodig, aanvullende lokale ontheffingen in het leven te roepen, met het oog op de netcongestieproblematiek en ter ondersteuning van kleine zelfstandige ondernemers zoals markthandelaren en standplaatshouders (ambulante handel). Het heeft onze voorkeur om dit zoveel mogelijk landelijk te harmoniseren, daarover zijn we met de deelnemende gemeenten en het Rijk in overleg.

Netcongestie

In de [raadsbrief Uitvoeringsprogramma elektriciteitsinfrastructuur en netcongestie 2023-2026](#) van 18 december 2023 heeft uw raad informatie ontvangen over de impact van netcongestie. Netcongestie kan gevolgen hebben voor de realisatie van laadinfrastructuur voor emissievrije bestel- en vrachtauto's. In de regio Utrecht is de druk op de netcapaciteit groot, zowel voor vraag als aanbod. Gezien de druk op het stroomnet streven we ernaar om ondernemers een ontheffing te verlenen als zij al het mogelijke hebben gedaan om laadinfrastructuur voor hun toekomstige uitstootvrije voertuigen te verkrijgen, maar uiteindelijk geen aansluitmogelijkheid van de netbeheerder krijgen.

Standplaatsen

Op 30 januari hebben wij u het raadsvoorstel om tot nieuw standplaatsenbeleid te komen aangeboden. Voor vaste en seizoenstandplaatsen gaat een vergunningsduur van 12 jaar gelden. Dat is gebaseerd op het SEO-onderzoek van het ministerie van Economische Zaken naar een reële gemiddelde terugverdientijd. Mocht alsnog blijken dat de investeringen voor ondernemers met een vergunning in de nul-emissiezone, niet in verhouding staat tot de beoogde vergunningsduur, bieden we ontheffingsmogelijkheden op basis van financiële omstandigheden via individueel maatwerk. Voor markthandelaren gelden dezelfde ontheffingsmogelijkheden.

Lokale ontheffing

Via het Centraal Loket ontheffingen nul-emissiezones wordt gewerkt aan landelijk ontheffingsbeleid. Vooruitlopend op de beslissingen daar, maken wij ons, in aanvulling op de bestaande overgangsregelingen, vanuit Utrecht hard voor lokale, kleine zelfstandige ondernemers, zoals markthandelaren en standplaatshouders. Deze ondernemers dragen bij aan een divers en lokaal detailhandelaanbod en een levendige binnenstad. Zeker voor deze groep MKB-ers is de overstap naar emissievrije voertuigen een aanzienlijke investering. Daarom zorgen wij dat er passende ontheffingsmogelijkheden komen voor deze doelgroep.

Daarnaast zijn we voornemens om, als dit nodig blijkt, met lokaal ontheffingenbeleid aanvullend markthandelaren en standplaatshouders een redelijke overgangstermijn te bieden om te voldoen aan de regels van de nul-emissiezone. We willen van de ondernemers niet het onmogelijke vragen en tegelijkertijd willen we wel dat ze een stap zetten in verduurzaming van hun voertuigen.

Vanwege bovenstaande situaties hebben we het voornemen lokaal een ontheffing toe te voegen voor vrachtwagens (bakwagens) met emissieklasse 6, zodat zij tot 2030 in de nul-emissiezone mogen rijden. Hiermee laten we de druk op het stroomnet niet te snel oplopen (voor het opladen van vrachtwagens is hoog vermogen nodig). Bovendien is het aanschaffen van uitstootvrije vrachtwagens (bakwagens) op dit moment vaak nog niet financieel haalbaar voor MKB-ers. Dit betekent dat

Burgemeester en wethouders

Datum 14 februari 2024
Ons kenmerk 12025052/20240123/EW

vrachtwagens met emissieklasse 6, die vanaf 2017 op de markt zijn gekomen, tot 2030 in de nul-emissiezone kunnen blijven rijden.

Voor bestelvoertuigen blijven we vasthouden aan de landelijke overgangsbepaling: uiterlijk in 2028 moeten deze voertuigen emissievrij zijn om in de nul-emissiezone te mogen rijden.

Ondernemers die volgens de overgangsregeling vanaf 2025 hun bestelvoertuig moeten vervangen, hoeven niet direct te kiezen voor een volledig emissieloos voertuig. Een tweedehands bestelauto met een lagere emissieklasse (bijvoorbeeld emissieklasse 6) is ook een optie. Dit biedt enige flexibiliteit in de overgang naar duurzame mobiliteit.

Als daarnaast ondernemers moeite hebben om hun voertuigen te vervangen vanwege financiële zware omstandigheden, kunnen zij in alle bovenstaande gevallen maximaal drie keer een jaar lang volgens het landelijk ontheffingsbeleid een ontheffing aanvragen.

Er zijn specifieke (landelijke) ontheffingsmogelijkheden voor ondernemers wanneer volledig emissievrije voertuigen nog niet beschikbaar zijn (bijvoorbeeld voor verkoopwagens). In bijzondere gevallen kunnen wij als college gebruikmaken van de hardheidsclausule om ontheffing te verlenen, bijvoorbeeld bij naderend pensioen van de ondernemer. Ook na 2030 hebben we de mogelijkheid om hiervoor ontheffingen te verlenen indien dit nodig blijkt. Tot slot biedt het Rijk een stimuleringsregeling (AanZet), waarmee ondernemers financieel geholpen worden om een nieuw emissieloos voertuig aan te schaffen. Voor emissieloze bestelvoertuigen is dit jaar de stimuleringsregeling SEBA nog van kracht.

Zoals in de [raadsbrief](#) van 28 september 2023 aangegeven, verlenen we in ieder geval een ontheffing aan de standplaatshouders die met een gedoogverklaring tot 1 oktober 2025 in de gemeente staan, zodat zij gedurende de gedoogperiode met de huidige voertuigen de zone in kunnen blijven rijden.

Vervolg

Het ontheffingenbeleid wordt zoveel mogelijk geharmoniseerd, voor de ontheffingen wordt zoveel mogelijk opgetrokken met de overige gemeenten. Op dit moment zijn het ontheffingenbeleid en de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een ontheffing nog niet definitief. In dit traject voeren de deelnemende gemeenten ook het gesprek over of er generieke ontheffingen nodig zijn voor specifieke groepen ondernemers, bijvoorbeeld bij ambulante handel, en wordt uitgezocht in hoeverre het nodig en mogelijk is deze toe te voegen aan het landelijke, geharmoniseerde ontheffingenbeleid. Dergelijke aanvullende ontheffingsmogelijkheden worden overwogen bij het nog definitief vast te stellen ontheffingenbeleid en zijn onderwerp van gesprek in het bestuurlijk overleg van de deelnemende gemeenten. Tijdens de ter inzagelegging van het verkeersbesluit is het voor eenieder ook mogelijk suggesties in te dienen voor het ontheffingenbeleid

De ontheffingen worden definitief vastgelegd in het ontheffingenbeleid waarover wij u tegelijkertijd met het definitieve verkeersbesluit voor de zomer 2024 verwachten wij te informeren.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

BIJLAGE: Overgangsregeling, vrijstellingen en ontheffingen

Overgangsregeling

Om de overstap voor ondernemers haalbaar te maken, geldt een overgangsregeling.

Overgangsregeling bestelauto's

- Alle **nieuwe bestelauto's** die vanaf 1-1-2025 op kenteken worden gezet moeten zero-emissie aangedreven zijn om de ZE-zone binnen te mogen.
- Bestelauto's met een **emissieklasse 4 of lager** hebben geen toegang tot de nul-emissiezone.
- Bestelauto's met een **emissieklasse 5** hebben tot 1-1-2027 toegang tot de nul-emissiezone.
- Bestelauto's met een **emissieklasse 6** hebben tot 1-1-2028 toegang tot de nul-emissiezone.

Overgangsregels vrachtauto's

- Alle **nieuwe vrachtauto's** die vanaf 1-1-2025 op kenteken worden gezet moeten nul-emissie aangedreven zijn om de ZE-zone binnen te mogen.
- **Euro 6 bakwagens** die op 1-1-2025 **maximaal 5 jaar oud** (vanaf DET) zijn, hebben tot en met 31-12-2029 toegang tot de ZE-zones.
- **Euro 6 opleggertrekkers** die op 1-1-2025 **maximaal 8 jaar oud** (vanaf DET) zijn, hebben tot en met 31-12-2029 toegang tot de ZE-zones.

Vrijstellingen en ontheffingen

Landelijk zijn de volgende vrijstellingen en ontheffingen afgesproken.

Vrijstellingen

Bestelauto's zijn *vrijgesteld* als ze 40 jaar of ouder zijn (oldtimer) en/of rolstoeltoegankelijk zijn (carrosseriecode SH of bijzonderheidscode 70, 145, 146, 147 of 149). Bestelauto's zonder een bijzonderheidscode, die vanwege een handicap zijn aangepast voor meer dan €500 hebben recht op een *ontheffing*.

Vrachtauto zijn vrijgesteld als ze 40 jaar of ouder zijn (oldtimer) of [carrosseriecode 15, 16, 19, 23, 26, 27, 31 of aanduiding voor speciale doeleinden SB of SF hebben én jonger zijn dan 13 jaar](#).

Ontheffingen

De aanvragen van de ontheffingen verlopen via een Centraal Loket uitgevoerd door de RWD, waar het Rijk de opdrachtgever van is. Het bevoegde gezag in het geval van zero-emissiezones is de gemeente waar de zone zich bevindt. De gemeenten mandateren het Centraal Loket om voor hen de ontheffingen af te handelen. Bij het Centraal Loket kunnen ondernemers voor alle gemeenten ontheffingen aanvragen. Hieronder vallen in totaal acht typen ontheffingen. Deze ontheffingen bieden ook ruimte aan ondernemers die om zwaarwegende redenen (nog) niet kunnen overstappen:

Burgemeester en wethouders

Datum 14 februari 2024
Ons kenmerk 12025052/20240123/EW

- Ontheffing op basis van bijzondere financiële omstandigheden. Deze ontheffing kan worden aangevraagd als de ondernemer hard kan maken dat op basis van de financiële situatie de investering in een zero emissie- voertuig niet mogelijk is.
- Ontheffing als er geen emissieloze alternatieven zijn voor het voertuig. Deze ontheffing kan worden aangevraagd als er redelijkerwijs geen emissieloos alternatief beschikbaar is in de markt.
- Ontheffing op basis van de hardheidsclausule; de gemeente heeft op basis van maatwerk ruimte om in geval van onvoorziene bijzondere en/of zwaarwegende omstandigheden een ontheffing te verlenen. Een voorbeeld is een naderend pensioen.
- Ontheffing wegens lange levertijden. Als een nieuw elektrisch voertuig wel op tijd besteld is maar niet voor 1 januari 2025 geleverd wordt, wordt een ontheffing gegeven tot aan levering van het nieuwe voertuig.
- Ontheffing voor bijzondere voertuigen zoals kermis- of circusvoertuigen, bedrijfsauto's met zware laadkraan, verhuisauto's en vrachtwagens voor exceptioneel vervoer, mits niet ouder dan 13 jaar.
- Ontheffing voor plug-in hybride voertuigen.
- Ontheffingen voor particulier bezit van bestel- en vrachtauto's.
- Dagontheffingen. Hiervan krijgt een ondernemer er maximaal 12 per stad per jaar.